

Valtuustoaloite Kemijärven säännöstelyn alarajan nostamiseksi

KH 17.11.2025 § 409
224/11.03.04/2023

Kaupunginhallituksen 20.5.2024 nimeämä ohjausryhmä ei ole kokoontunut valmistelemaan tiekarttaa valtuustoaloitteeseen vastaamiseksi. Kaupunginhallituksen tulee päättää uudelleen valtuustoaloitteen käsittelystä.

Valtuustoaloite on **liitteenä 1**.

Kemijärven säännöstely perustuu Pohjois-Suomen vesioikeuden päätökseen 18.5.1971/18/71/II.

Valtuustoaloitteessa esitettyä alarajan nostamista kahdella metrillä on käsitelty aiemmin mm. Lapin ympäristökeskuksen johdolla toteutetussa laajassa selvitystyössä vuosina 2000–2004. Selvitystyön aiheena oli Kemijärven säännöstelyn kehittäminen.

Selvitystyöstä jätetyssä loppuraportissa ohjausryhmä on hyväksynyt suositukset yksimielisesti 23.4.2004 pidetyssä kokouksessa.

Loppuraportti on saatavana internetistä osoitteesta:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40472/SY_718.pdf?sequence=1

Elinvoimalautakunta on antanut valtuustolaoitteeseen **liitteenä 2** olevan Kemijärven säännöstelyn yhteistyöryhmän laatiman selvityksen.

Kaupunginhallituksen Kemijärven vesistöalueen pumppuvoimaloiden kokonaisselvitykseen 4.11.2024 § 315 päätöksessään asettama neuvotteluryhmä tulee neuvottelemaan myös Kemijärven säännöstelyn alarajan nostamisesta kahdella metrillä valtuustoaloitteen esityksen mukaisesti.

Valmistelija

Hallintojohtaja Marjo Säarelä, 040 568 2130

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Solatie Dina Kemijärvi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy osaltaan valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kaupunginjohtajan muutettu päätösesitys:

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä osaltaan valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi. Kemijärven kaupunki lähtee selvittämään joko Itä-Lapin kuntayhtymän kautta tai seudun naapurikuntia lähestymällä edellytyksiä hakea riittävän monipuolinen ja vaikuttava rakennerahastohanke Kemijärven säännöstelyn vaikutusten laaja-alaiseksi arviomiseksi. Valtuustoaloitteen vastauksen lisäksi tulisi selvittää yhä enemmän toteutettavan järven lyhytaikaisäännöstelyn vaikutuksia Kemijärven ekologiseen tilaan.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan muutetun päätösesityksen.

KH 20.05.2024 § 168

Elinvoimalautakunta on käsitellyt Kemijärven säännöstelyn alarajan nostamista kahdella metrillä koskevan valtuustoaloitteen alla olevan mukaisesti 16.5.2024 § 58. Valtuustoaloite on **liitteenä 8**. Säännöstelyn yhteistyöryhmän selvitys on **liitteenä 9**.

Valmistelija Talous- ja kehittämisjohtaja, vs. hallintojohtaja Tuula Kuvaja, 040 730 0236

Esittelijä Vt. kaupunginjohtaja Säärelä Marjo Kemijärvi

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää ottaa asian kiireellisenä käsittelyyn ja esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto hyväksyy valtuustoaloitteeseen annetun selvityksen ja toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös Paula Alatalo esitti, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun säännöstelyluvan ajantasaisuuden ja lainmukaisuuden arvioimiseksi. Sanna Välikangas ja Markku Harju kannattivat Paula Alatalon esitystä.

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja tiedusteli, onko hallitus yksimielinen asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun. Hallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian uudelleen valmisteluun. Hallitus päätti perustaa ohjausryhmän, jossa ovat kaupunginhallituksen puheenjohtaja Juhani Tapio, kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja Markku Harju ja jäsen Matti Torvinen valmistelemaan tiekartan valtuustoaloitteeseen vastaamiseksi.

EL 16.05.2024 § 58

Keskustan valtuustoryhmä on tehnyt **liitteenä 9** olevan valtuustoaloitteen Kemijärven säännöstelyn alarajan nostamiseksi kahdella metrillä N43 +142,00 tasoon N43 +144,00. Valtuustoaloitteen on allekirjoittanut yhteensä 23 valtuutettua eri valtuustoryhmistä.

Valtuustoaloitteessa on alarajan nostamista perusteltu seuraavasti. Voimakas veden korkeuden vaihtelu aiheuttaa voimakasta eroosiota, rantojen kulumista ja järven syvänteiden täyttymistä maa-aineksilla ja lietteellä. Erityisesti tilannetta pahentaa järven pinnan lasku keväisin alarajalle, joka jääpeitteen kanssa aiheuttaa sedimentoitumista, sekä suurta vahinkoa kalastolle ja pohjaelimestölle. Säännöstelyn näin jatkuessa Kemijärven ekologinen tilanne muuttuu koko ajan ja jätämme tuleville sukupolville ikävän perinnön.

Kemijärven säännöstely perustuu Pohjois-Suomen vesioikeuden päätökseen 18.5.1971/18/71/II.

Valtuustoaloitteessa esitettyä alarajan nostamista kahdella metrillä on käsitelty aiemmin mm. Lapin ympäristökeskuksen johdolla toteutetussa laajassa selvitystyössä vuosina 2000–2004. Selvitystyön aiheena oli Kemijärven säännöstelyn kehittäminen.

Selvitystyöstä jätetyssä loppuraportissa ohjausryhmä on hyväksynyt suositukset yksimielisesti 23.4.2004 pidetyssä kokouksessa.

Loppuraportti on saatavana myös internetistä osoitteesta:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40472/SY_718.pdf?sequence=1

Säännöstelyn kehittämisen selvitystyössä käsiteltiin myös Kemijärven alarajan nostoa, ja se todettiin yhdeksi kemijärveläisten keskeisimmistä toiveista säännöstelyn kehittämisen osalta. Loppuraportissa onkin alarajan/alimpien vedenkorkeuksien nosto kahdella metrillä listattu yhdeksi kehittämis ehdotukseksi.

Tarkemmassa analyysissä kahden metrin noston todettiin kuitenkin aiheuttavan säännöstelytilavuuden pysyvän menetyksen, mikä aiheuttaisi huomattavia energiataloudellisia menetyksiä ja tulvariskin merkittävän lisääntymisen märkinä keväänä. Säännöstelytilavuuden pysyvä ja merkittävä vähentäminen tulvaherkässä vesistöissä on myös vastoin vesiviranomaisen ohjeita.

Yhteenvedona loppuraportissa on todettu, että säännöstelyn alarajan nostoon kahdella metrillä huhti-toukokuussa ei ole selvityksessä tehtyjen tarkastelujen perusteella vesilain mukaisia edellytyksiä, koska se vähentäisi merkittävästi säännöstelyn kokonaishyötyä. Säännöstelyn kehittämistyöstä on säädetty uudessa, 1.1.2012 voimaan astuneessa vesilaissa 19 luvun 7 §:ssä. Vanhassa vesilaissa samainen pykälä tunnettiin 8 luvun 10 b §:nä.

Vaikkei alarajan nosto kahdella metrillä on todettu loppuraportissa sellaisenaan toteuttamiskelpoiseksi vaihtoehdoksi, työryhmä valitsi esittää alarajan laskun viivästyttämistä, jolla saataisiin sama vaikutus aikaiseksi. Lisäksi on huomioitava vedenpinnan tason viipymä alarajalla ja sen lyhyt kestoisuus.

Seurantamittausten perusteella viivästyksellä on saatu nostettua alarajaa ja näin ollen järven ekologista tilaa parannettua toivotulla ja esitetyllä tavalla.

Alarajan nostaminen valtuustoaloitteen mukaisesti + 2,00 m tasoon N43 +144,00 m vaatisi voimassa olevan Vesilain 3 luvun mukaisen käsittelyn.

Valtuustoaloitteen käsittelyyn ja valmisteluun on osallistunut valvovana viranomaisena Lapin ELY-keskus, säännöstely päätöksen haltija Kemijoki Oy, luonnon kalakantojen hoitajana ja niistä vastaavana Lapin kalatalouskeskus ja järven virkistyskäytöstä vastaavana Kemijärven kaupunki.

Valmistelija

Kunnallistekniikan päällikkö Eero Saarijärvi, puh. 0400 391 814

Esittelijä

Elinvoimajohtaja Karppinen Anne Kemijärvi

Päätösehdotus

Elinvoimalautakunta merkitsee tiedoksi liitteenä 10 tehdyn selvityksen, mikä liittyy jätettyyn valtuustoaloitteeseen, ja esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen -valtuustolle, että Kemijärven kaupunki ei ryhdy valtuustoaloitteessa esitettyihin toimenpiteisiin Kemijärven alarajan nostamiseksi kahdella metrillä tasosta N43 +142,00 tasoon N43 +144,00.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkitään pöytäkirjaan, että Paula Alatalo saapui kokoukseen tämän

pykälän käsittelyn aikana klo 16:47 sekä Kari Räisänen ja Marjo Säärelä saapuivat kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana klo 16:52.